

محیط آلوده

ان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا وما بانفسهم

قرآن کریم

خداوند سر نوشت هیچ قوم را تغییر نمیدهد ، تا اینکه آنها
ما فی الضمیر خود را تغییر بدهند .

* محیط زندگی و تأثیرات آن

* قربانیان اجتماع

* دواصل اساسی

* * *

* محیط زندگی و تأثیرات آن

علم روانشناسی پرورشی ، مانند سایر علوم و صنایع ، پیشرفت قابل توجهی کرده است .
دردوران گذشته ، درمسائل پرورشی تناقضاتی بوجود میآمد ، و گاه دیده میشد ، که
عده ای درمیان عوامل تربیتی ، دچاریکنوع اشتباه و یا مبالغه گوئی میشدند .
ولی امروزه ابهام و تیرگی مسائل تربیتی ؛ در اثر تحقیقات روانی ، و بررسیهای بسیار
دقیق ، از میان رفته است .

دانشمندان تربیت اعتراف دارند ، که تشکیل شخصیت و اخلاق فردی وابسته توارث و تربیت
و محیط زندگی است .

تأثیرات محیط ، درخلال نظم و نثر شعرای ایران ، فراوان بچشم میخورد .
سعدی شاعر شیرین سخن ایران ، چندین قرن پیش تأثیرات بارزه محیط زندگی را ، در
یک شعر گنجانیده است . آنجا که میگوید :

پسر نوح با بدان بنیشت خاندان نبوتش گم شد

سعدی با این شعر عوامل شخصیت اخلاقی را از توارث و تربیت گذرانیده ، و عامل دیگری را بنام تأثیرات محیط گوشزد کرده است .

آنجا که آدمی زندگی میکند ، شب و روز او بسر میآید ، باهموعان خویش معاشرت میکند ، چشمه های مهر و محبت او در آنجا میجوشد ، و گاه رنج و سختی دامنگیرش میشود .

همان سرزمینی که یاد گارهای وجودی او در آنجا رشد و نمو میکنند ، چنین منطقه ای بنام محیط زندگی نامیده میشود ، خواه آن محیط کوچک و یا بزرگ باشد .

دانشمندان طبیعی ، مناطق زندگی را یکسان نمیدانند و می گویند : هر منطقه ای از نظر طبیعی ، دارای آب و هوای خاصی است ، و شرایط زندگی در هر محیطی یکسان نیست ، اختلاف مناطق زندگی بدون تردید در موجودات جاندار ؛ اثرات خاصی بجای میگذارد و بر اساس همین اصل طبیعی است ، که اگر جاننداری منطقه زندگی طبیعی خود را تغییر دهد ، دچار واکنش های خاصی می گردد ، و تدریجاً تابع جریانات طبیعی آن منطقه میگردد

محیط زندگی ، در خوشبختی و تیره روزی ، افراد انسان مؤثر است ، پیروزیها و شکستهای زندگی ؛ را نمیتوان از تأثیرات محیط زندگی بر کنار دانست ، بلکه انعکاسات محیط عمیق تر و قوی تر است ، اگر محیط زندگی آلوده باشد ، نمیتوان در ایجاد شخصیت اخلاقی ، بدو عامل دیگر ، یعنی توارث و تربیت زیاد اتکاء کرد . چه تأثیرات محیط همه آنها را محکوم خود قرار میدهد و دیر یا زود همه تابع جریانات محیط میگرددند .

اگر نهال گل زیبایی را در محیط لجن زاری بکارند ، و در تربیت و پرورش آن سعی بلیغ بنمایند ، پس از مدتی ، لطافت و شادابی آن ، از میان میرود .

گرچه این نهال در ابتدا از نظر استعداد و تربیت ، آمادگی زیادی داشت ، ولی چون در محیط نامساعدی قرار گرفت ، لذا نشاط و شادابی خود را از دست داد و راه ترقی و تکامل برایش بسته شد .

تأثیرات محیط همانند سیل خروشان است ، که هر چه در برابر خود ببیند از جا کنده بهمراه خود میبرد **کودک ، زن ؛ پیر و جوان** همه پیرو جریانات محیطی میشوند . شخصیت های خانوادگی و وراثی ؛ پس از آنکه مقاومتی ، محکوم انحرافات محیط میگرددند . فقط عده نادری را میتوان پیدا کرد ، که با قوه ابتکار و ممارستی که دارند ، بر وجود خود تسلط داشته ، و بر اجتماع فاسد فائق میگرددند . اینها مانند ناخدایانی هستند . که در میان تلاطم دریای خروشان ، با مهارت

خاصی کشتی خود را بساحل نجات میرسانند .

قربانیان اجتماع :

اگر از این عده در گذریم اجتماع منحرف سبب میگردد ، که بسیاری از استعدادها ، و نبوغها ؛ پیش از آنکه بشمر برسند بهدر میروند ، و محیط فاسد همه آنها را ، در منجلاب فساد و آلودگی غرقه میسازد ، اگر آمار گیری دقیقی بعمل بیاید ، آنوقت معلوم میشود ، که چه استعدادهای شگرف انسانی ؛ از دختر و پسر اجتماع ما ، در اثر فساد محیط بهدر میروند ؛ و اگر اجتماع ما سالم بود ، معلوم میشد که اینگونه افراد چه نوابغی میشدند يك بررسی دقیق ، این حقیقت را آشکار میسازد ، که کمتر خانواده ای را میتوان پیدا کرد ، که از آلودگی های محیطی ، بر کنار باشد . همین فساد محیط زندگی است : که کانون خانواده را از هم پاشیده است ، بسیاری از مرد ها و زن ها در اثر فشار طاقت فرسای غم و غصه ، ناشی از فساد و تباہی ، بخود کشتی دست زده اند و چه بسیارند مادران داغداری که عزیزان خود را از دست داده . و روز و شب در فراق آنان اشکبارند .

هر شب در روزنامه ها صحنه های جدیدی از قربانیان اجتماع فاسد ما با چشم میخورد .

گرچه عبارتهای روزنامه ها خیلی کوتاه و مختصر است مثلاً مینویسند : دختری خود را در آتش خانه آتش زد ، و یا دختری قرص خواب آور خورد ، و بخواب ابدی فرورفت ؛ و یا دختری در کنار جاده کرج در داخل ماشین سواری مرده یافته شده است ، و یا پسری از منزل فرار کرده ؛ دیگر بمنزل بر نگشته است ، ولی مطالعه دقیق و آشنائی با این نوع حوادث کاملاً روشن می گرداند ، که در گوشه و کنار تهران چه نوع آلودگی ها در حال گسترش و توسعه است . ملت ها هر قدر در صنایع و علوم ، پیشرفت کنند ، تا منتهی با اصول زندگی و صلاح اجتماعی نباشند ؛ بقا و دوام آنان را نمیتوان تضمین کرد ، کشور متمدن آنست که محیط زندگی آن از آلودگی و فساد بر کنار باشد . میگویند روزی لوئی چهاردهم از وزیر خود سؤال کرد که چطور من بر مملکت وسیع و پر جمعیتی مانند فرانسه با سانی حکومت میکنم ؛ ولی نتوانستم مملکت کوچکی مثل هلند را بتصرف در آورم ؟ وزیر خردمند در جواب گفت : بعلت این که بزرگی و عظمت يك مملکت منوط بوسعت خاک آن نیست ، بلکه مربوط به اخلاق و روحیات مردم آن کشور است (۱) .

دو اصل اساسی

در خاتمه میتوان چنین نتیجه گرفت ، که هر فرد در مقابل افراد اجتماع ؛ وظیفه‌ای بگردن دارد ، که باید آنرا با کمال بصیرت انجام دهد ، و با انجام آن کانونی از صفا و خوشبختی برای خود و دیگران فراهم سازد . رسول اکرم (ص) فرموده است : **کلکم راع و کلکم مسئول عن رعیتہ**، یعنی هر کسی علاوه بر مسئولیتهای فردی ، از نظر محیط زندگی مسئولیت اجتماعی نیز دارد . بنا بر این هر فردی از افراد اجتماع ، باید بجای روح یأس و ناامیدی ، و کناره گیری از اجتماع ، در اصلاح شخص و اجتماعی کوشا ، و ایمان داشته باشد ، که اگر همه افراد اجتماع پیر و این بر نامه باشند، در اندک زمانی محیط زندگی تغییر یافته ، و برای زندگی صحیح و آسایش آماده خواهد بود .

از این گذشته ، آمانکه به سعادت زن و فرزند خود علاقمند میباشند ، باید بدانند ، که تادمت کوتاهی ، می تواند در برابر سیل خروشان فساد اجتماعی مقاومت کنند ، و پس از گذشت زمان کوتاهی ، خود بخود تسلیم اوضاع اجتماعی شده ، و غرق خواهند گشت بنا بر این پیش از آنکه آلودگی و فساد اجتماعی ، چهره زشت و زننده خود را با آن نشان دهد . با کوشش و ابتکار مقدمات تحول اجتماعی را فراهم آورند .

علی علیه السلام در آخرین لحظات زندگی ، ذهن و فکر خود را از نصایح اجتماعی بر کنار نداشته بود ؛ با چهره رنگ پریده ، بفرزندان خود سفارش میکرد ؛ و میفرمود : **دهر گزدو اصل اساسی صلاح اجتماعی ، یعنی امر بمعروف و نهی از منکر را فراموش نکنند ، تا عوامل فساد و تباهی گسترش نیافته ، و مردان ناپاک بر پیکر اجتماع سوار نگردند (۱)**

۱ - نهج البلاغه

از وظائف پدران

رسول اکرم (ص) میفرماید : **اكرموا اولادكم واحسنوا**

آدابهم : یعنی : فرزندان خود را گرامی بدارید ، و آنها را

(شهاب الاخبار)

خوب تربیت کنید!